

ლი ნესები.“ „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9 VII მუხლი ადგენს ხელმძღვანელობაზე/წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილ პირსა და საზოგადოებას შორის ურთიერთობის მოწესრიგების სამართლებრივ საფუძვლებს, კერძოდ, ხელმძღვანელობაზე/წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილ პირთან (პირებთან), ასევე, სამეთვალყურეო საბჭოსა და სანარმოს სხვა ორგანოების წევრებთან ურთიერთობები გვარდება ამ კანონით, საზოგადოების წესდებითა და მათთან დადებული ხელშეკრულებებით. „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9 VII¹ მუხლის თანახმად დირექტორის უფლებამოსილების შეწყვეტა ხდება სამ შემთხვევაში: (1) დანიშვნაზე უფლებამოსილი პირის მიერ ნების გამოვლენა; (2) თავად რეგისტრირებული პირის მიერ ნების გამოვლენა; (3) რეგისტრირებული პირის გარდაცვალება, სასამართლოს მიერ შეზღუდულქმედუნარიანად ან უგზო-უკვლოდ დაკარგულად აღიარება, გარდაცვლილად გამოცხადება, მხარდაჭერის დაზღვევა.

საკასაციო პალატის განმარტებით, მიუხედავად „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონში შრომითსამართლებრივი კომპონენტების შემოღებისა, ა(ა)იპ-ის დირექტორთან დადებული ხელშეკრულება არ უნდა დაკვალიფიცირდეს შრომითსამართლებრივ ხელშეკრულებად, არამედ, პირობითად შეიძლება მოვისხენიოთ სასამართლო ხელშეკრულებად, რომელიც მომსახურების ხელშეკრულების ნაირსახეობაა და განსხვავდება შრომის სამართლისათვის დამახასიათებელი პრინციპებისაგან.

საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ სანარმოს ხელმძღვანელობა/წარმომადგენლობა ორმხრივი სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებში მიღწეული შეთანხმებაა, რომლის ერთი მხარე - მომსახურების გამწვევი - ვალდებულია, განიოს შეპირებული მომსახურება, ხოლო მეორე მხარე - გადაიხადოს საზღაური. ამ ტიპის შეთანხმება დამყარებულია განსაკუთრებულ ნდობაზე და უფლებით აღჭურვილ პირს, ფიდუციური ვალდებულების ფარგლებში, აძლევს სრულ დამოუკიდებლობას, იურიდიული პირის სახელითა და ხარჯზე განახორციელოს ყველა ის მოქმედება, რაც წესდებით გათვალისწინე-

ბული მიზნის მიღწევას შეუწყობს ხელს. რაც შეეხება შრომით ურთიერთობას, მის ზუსტ განსაზღვრებას იძლევა საქართველოს შრომის კოდექსის 2 I მუხლი და შეიძლება, დავასკვნათ, რომ ამ ურთიერთობის ფარგლებში ვალდებული პირი ეწევა დამსაქმებლის მიერ განსაზღვრულ საქმიანობას, რაც განასხვავებს შრომით ხელშეკრულებას ა(ა)იპ-ის დირექტორთან დადებული სასამართლო ხელშეკრულებისაგან.

საკასაციო სასამართლოს დასკვნით, განსახილველ შემთხვევაში მხარეებს შორის სკ-ის 709-ე მუხლის საფუძველზე დაიდო დავალების ხელშეკრულება. მისი საგანია რწმუნებული პირის მიერ ერთი ან რამდენიმე იმგვარი მოქმედების შესრულება, რომელიც იწვევს ამა თუ იმ შედეგს და, როგორც წესი, ეფუძნება ურთიერთნდობას. რწმუნებულის ვალდებულებას წარმოადგენს დავალებული მოქმედების მმართველის გულისხმიერებით შესრულება და მიღწეული შედეგის ადრესატი ხდება წარმოდგენილი პირი. სკ-ის 720 I მუხლის თანახმად, დავალების ხელშეკრულების შეწყვეტა მხარეებს ნებისმიერ დროს შეუძლიათ და სხვაგვარი შეთანხმება ამ უფლებაზე უარის თქმის შესახებ ბათილია. აღნიშნულის გათვალისწინებით ა(ა)იპ-ის დამფუძნებელს (წესდებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, შესაბამის უფლებამოსილ პირსა თუ ორგანოს) შეუძლია, ნებისმიერ დროს შეწყვიტოს ხელშეკრულება ხელმძღვანელთან და გამოვლენილი ნება მესამე პირების მიმართ ნამდვილი ხდება მისი მარეგისტრირებელ ორგანოში რეგისტრაციის მომენტიდან.

გორჩა ოყრეშიძე

► 8 – 5/2021

მინის ნაკვეთზე სახლის წამომართვა, როგორც უსაფუძვლო გამდიდრების საგანი

1. უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეძენილი ქონების ამოღება, რითაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სამართლიანობის აღდგენა, ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც

იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე.

2. შედეგობრივი თვალსაზრისით უმნიშვნელოა თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო თუ დაზოგა ქონება.

3. მოპასუხეს არ შეიძლება დაეკისროს კონდიქციური პასუხისმგებლობა იმ ფარგლებში, რა ფარგლებშიც გამდიდრებულია არა უშუალოდ მოპასუხე, არამედ საქმეში ჩართული სხვა თანამოპასუხე.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 976-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 10 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1465-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელესა და მის მეუღლეს ერთობლივი თანაცხოვრებისას შეეძინათ შვილი, რის შემდეგაც მოსარჩელე და თავისი შვილი საცხოვრებლად გადავიდნენ უკრაინაში, თუმცა 2011 წელს დაბრუნდნენ საქართველოში. საქართველოში დაბრუნების შემდეგ მოსარჩელემ და თავისმა მეუღლემ იქორწინეს და დაიწყეს თანაცხოვრება. მეუღლეებმა თავიანთ საცხოვრებელ სოფელში, კომლის საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ააშენეს საცხოვრებელი სახლი. მოსარჩელის მეუღლის გარდაცვალების შემდგომ მეუღლის მშობლებმა დაარღვიეს მოსარჩელისათვის მიცემული ზეპირსიტყვიერი პირობა და კომლის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის ნახევარი არ გადასცეს მოსარჩელეს. პირიქით, მათ მიწის ნაკვეთი საცხოვრებელ სახლთან ერთად ჩუქების საფუძველზე გადასცეს პირველ თანამოპასუხეს, რომელმაც, თავის მხრივ, ქონება 1,000 ლარად მიყიდა მეორე თანამოპასუხეს. მოსარჩელეთა განმარტებით, მათ მიერ მიწის ნაკვეთზე წამომართული შენობის ღირებულება შეადგენდა 38,800 ლარს, ჩუქების გარიგება არის მოჩვენებითი, ხოლო ამ გარიგებით უსაფუძვლოდ გამდიდრდ-

ნენ მოპასუხეები. აქედან გამომდინარე, მოსარჩელეებმა მოითხოვეს მოპასუხეთათვის 38,800 ლარის დაკისრება.

მოპასუხეებმა მოთხოვნა არ ცნეს და მიუთითეს, რომ სადავო საცხოვრებელი სახლი მოსარჩელეს არ აუშენებია. მოპასუხეთა განმარტებით, მოსარჩელე მხოლოდ მოკლე პერიოდით ჩამოდიოდა საქართველოში უკრაინიდან და მას არ გააჩნდა საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად საჭირო სახსრები. ხოლო, მოსარჩელის გარდაცვლილი მეუღლე დაავადებული იყო მძიმე სენით და არც მას შეეძლო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად აუცილებელი სახსრების გაღება.

ხელვაჩაურის რაიონულმა სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მოსარჩელეთა მოთხოვნა და მოპასუხეებს დააკისრა 18,850 ლარის ანაზღაურება. თუმცა, გადაწყვეტილება შეცვალა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ, რომელმაც მეორე თანამოპასუხეს დააკისრა 37,800 ლარის ანაზღაურება, ხოლო მოთხოვნა თანხის პირველი თანამოპასუხისათვის სოლიდარულად დაკისრების ნაწილში არ დაკმაყოფილდა. მოწმეთა ჩვენებების საფუძველზე, სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ თავდაპირველი მესაკუთრის მიწის ნაკვეთზე სადავო საცხოვრებელი სახლი შენდებოდა მეორე მოსარჩელის მეუღლის ოჯახისთვის, მოსარჩელეებისა და თავდაპირველი მესაკუთრის მიერ ნაჩუქარი თანხით. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მეორე მოპასუხემ მოსარჩელეების მიერ გაუმჯობესებულ სადავო უძრავ ქონებაში გადაიხადა 1000 ლარი, რაც ნიშნავს იმას, რომ მან 37,800 ლარი დაზოგა და, შესაბამისად, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მოპასუხის საკასაციო საჩივარი. კერძოდ, საკასაციო საჩივარი ემყარებოდა ძირითად არგუმენტს, რომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდება თუ რა ხარჯი გასწიეს მხარეებმა სადავო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად.

უზენაესმა სასამართლომ ხარჯების განვების თაობაზე მხარეთა წინააღმდეგობრივი პოზიციების პირობებში განმარტა, რომ საკითხი უნდა გადაწყდეს მხარეთა შეჯიბრებითობისა და მტკიცების ტვირთის გონივრული და სამართლიანი გადანაწილების პრინციპის საფუძველზე. კერძოდ, მხარე ვალდებულია დაადასტუროს ის გარემოება, რომელზეც იგი ამყარებს საკუთარ პოზიციებს. ამასთან, ფაქტობრივი გარემოებების დამტკიცება არსებითი მნიშვნელობისაა და ემსახურება სასამართლოს დარწმუნებას იმაში, რომ სახეზეა მოთხოვნის საფუძველად არსებული ყველა წინაპირობა. სასამართლომ ერთმანეთისგან განასხვავა ფაქტების დამტკიცებისა და მათი მითითების ვალდებულება. მხარე ვალდებულია არა მხოლოდ მტკიცებულებები წარუდგინოს სასამართლოს, არამედ ნათლად და გარკვევით მიუთითოს კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებები. ზოგადი მითითებები, როგორებიც არის, მაგალითად, მოპასუხის მითითება წარმოდგენილი მოთხოვნების უარყოფასთან დაკავშირებით, როგორც წესი, არასაკმარისია. აღნიშნული სტანდარტის გათვალისწინებით საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ შეძლო მტკიცების ტვირთის დაძლევა და მოწმეთა ჩვენებებითა და ექსპერტიზის დასკვნით დაადასტურა სადავო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად საჭირო ხარჯების განევა. [შეადრ: სუსგ №ას-584-584-2018, 28/06/2019]. ამის საპირისპიროდ, მოპასუხეებმა ვერ შეძლეს გაებათილებინათ მოსარჩელის მტკიცება და დაედასტურებინათ, რომ საცხოვრებელი სახლი, რეალურად, არა მოსარჩელის, არამედ მოპასუხეთა და მათი ოჯახის წევრთა სახსრებით აშენდა.

თუმცა, უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ გაიზიარა კასატორის პოზიცია. კერძოდ, საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეძენილი ქონების ამოღება, რითაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სამართლიანობის აღდგენა, ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე. უსაფუძვლო

გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო თუ დაზოგა ქონება. [შეადრ: სუსგ №ას-584-584-2018, 28/06/2019]. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხე, რომელმაც 1,000 ლარად შეიძინა 37,000 ლარის ღირებულების საცხოვრებელი სახლი, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა. თუმცა, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, თანამოპასუხე გამდიდრდა, მხოლოდ მითითებული თანხის ნახევრით - 18,500 ლარით, ამიტომ მისთვის გამდიდრების სრულად დაკისრება არ იყო დასაბუთებული. ამის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლომ ნაწილობრივ შეცვალა გადაწყვეტილება და მეორე თანამოპასუხეს დააკისრა საცხოვრებელი სახლის ღირებულების 50%-ს, 18,500 ლარის ანაზღაურება.

გორჩა ოყრეშიძე

► 9 – 5/2021

თანაზიარი საკუთრების ექსპორპრიაციით მიღებული ანაზღაურების გაყოფა

თანაზიარი საკუთრების გაყოფისას მიღებული თანხები თანამესაკუთრეთა შორის ნაწილდება მათი რეგისტრირებული წილების შესაბამისად.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 964-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 29 მაისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1512-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

თბილისში მდებარე ერთ-ერთი უძრავი ქონება თანასაკუთრებით ეკუთვნოდა ორ მოსარ-